

290, 395 samt tillæggene A, sp. 113; B, sp. 65, 99 og C, sp. 39 og 69).

Problemet om suveræniteten blev aktuelt nogle år senere i forbindelse med spørgsmålet om udøvelsen af politimyndighed i Østgrønland; sagen udviklede sig således, at de to lande efterhånden i princippet var enige om at måtte søge en juridisk afgørelse, og efter at Norge i juli 1931 havde fundet efter omstændighederne at burde proklamere sin okkupation af en vis del af Østgrønland og instituere norsk politimyndighed i området, indbragte Danmark sagen for den internationale domstol i Haag med påstand om, at den norske okkupationsdeklaration blev kendt ugyldig som værende i modstrid med den bestående retlige situation. Ved den af domstolen den 5. april 1933 afsagte dom fik Danmark medhold, og hermed var Danmarks suverænitæt over Østgrønland i realiteten fastslået.

Selv om Østgrønlandsoverenskomsten hermed blev placeret i et andet lys, blev dens gyldighed dog ikke berørt ved dommen, og den norske virksomhed i Østgrønland og i de tilstødende farvande kunne fortsat udøves inden for de af overenskomsten fastsatte rammer. Siden 1959 har der imidlertid ikke været nogen norsk aktivitet i selve Østgrønland; dog har en privat norsk ekspedition i sommeren 1964 berejst Østgrønland i det øjemed at afbryde forældelsesfristen for brugsretten til de arealer, der tidligere anvendtes af norske jægere, og på hvilke der stadig findes norske hytter.

Efter overenskomstens første 20-årsperiode, der udløb i 1944, blev opsigelsesfristen på grund af de dengang foreliggende særlige forhold ved aftaler mellem de to landes regeringer forlænget til 10. juli 1947. De danske overvejelser med hensyn til spørgsmålet om opsigelse resulterede imidlertid i en beslutning om ikke at udnytte opsigelsesadgangen. I medfør af de trufne aftaler begyndte overenskomstens anden 20-årsperiode herefter at løbe fra 10. juli 1947, således at opsigelsesadgangen i forbindelse med denne periode må udnyttes inden 10. juli 1965, såfremt overenskomsten ønskes bragt til ophør den 10. juli 1967.

Inden udløbet af opsigelsesfristen i 1947 blev der i form af en notevæksling under 9. juli 1947 truffet en tillægsaftale til overenskomsten. Ved denne tillægsaftale (bkg. nr. 9 af 30. juli 1947, Lovtid. C, pag. 67) blev den nordlige afgrænsning for det af Østgrønlandsoverenskomsten omfattede område nærmere præciseret, og endvidere blev det bestemt, at Danmark ville kunne udstrække de i Vestgrønland gældende regler for udøvelse af videnskabelig virksomhed til Østgrønland (dog med forbehold for

den allerede bestående norske vejrvarslingstjeneste); endelig forudså tillægsaftalen dansk-norske konsultationer om forskellige spørgsmål vedrørende Østgrønland.

Når henses til den internationale domstols afgørelse i 1933, og efter at Grønland ved grundloven af 5. juni 1953 er blevet en integrerende del af det danske rige samt i lyset af den udvikling, der har fundet sted i Grønland i den forløbne tid, må baggrunden for Østgrønlandsoverenskomsten anses for at være bortfaldet. Grønlands landsråd fik i 1963 forelagt spørgsmålet om Østgrønlandsoverenskomstens opsigelse til udtalelse til brug for regeringens overvejelser i sagen, og rådet gav i en enstemmig vedtagelse af 24. august 1963 udtryk for, at den i Østgrønland eksisterende særordning ikke kan anses for at være i overensstemmelse med Grønlands, specielt Østgrønlands status som en ligestillet del af Danmark, hvorfor rådet henstillede til regeringen, at spørgsmålet om traktatens snarlige ophævelse måtte blive taget op til overvejelse. Landsrådets udtalelse lød i sin helhed som følger:

„Grønlands landsråd skal udtale, at den siden 1924 i Østgrønland eksisterende særordning, hvorefter der er indrømmet norske statsborgere — og som følge deraf britiske og franske statsborgere — særlige rettigheder med hensyn til fangst og fiskeri m. v. uden for de beboede distrikter, ikke kan anses for at være i overensstemmelse med Grønlands, specielt Østgrønlands, status som en ligestillet del af Danmark.

Landsrådet anerkender fuldt ud, at bevarelse af et godt forhold til Norge er af vital betydning for Danmark og dermed for Grønland, men landsrådet må efter den i de seneste år stedfundne udvikling være af den opfattelse, at reelle norske interesser ikke længere vil blive skadet ved en ophævelse af Østgrønlandstraktaten af 1924.

Landsrådet henstiller derfor til regeringen at tage spørgsmålet om traktatens snarlige ophævelse op til overvejelse“.

Regeringen har kunnet tiltræde landsrådets synspunkter og er kommet til det resultat, at overenskomsten bør bringes til ophør.

Opsiges overenskomsten, vil Norges rettigheder i henhold til denne ophøre den 10. juli 1967. Dette involverer ikke blot, at den norske aktivitet i land ikke vil kunne genoptages, men også at norsk fiskeri i de østgrønlandske farvande fra dette tidspunkt må foregå i overensstemmelse med de for fiskeriterritoriet ved Grønland i almindelighed gældende regler. Med virkning fra 1. juni 1963 er der blevet etableret et grønlandsk fiskeriterritorium på 12 sømiles bredde beregnet ud fra rette basislinier,